

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

2 décembre 2010

PROPOSITION DE LOI

**modifiant le Code des impôts
sur les revenus 1992 et rendant obligatoire
la souscription de certaines
assurances**

(déposée par M. Joseph George)

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

2 december 2010

WETSVOORSTEL

**tot wijziging van het Wetboek van
de inkomstenbelastingen 1992 teneinde
het aangaan van bepaalde verzekeringen
te verplichten**

(ingediend door de heer Joseph George)

RÉSUMÉ

La présente proposition de loi vise d'abord à rendre plus attrayante la conclusion d'une assurance combinée couvrant à la fois la responsabilité civile (RC) vie privée, l'assurance "accès à la justice" et l'assurance RC immeuble (propriétaire ou locataire), via un incitant fiscal.

Il est prévu de rendre la souscription de cette combinaison d'assurances obligatoire.

SAMENVATTING

In eerste instantie strekt dit wetsvoorstel ertoe het via een fiscale stimulans aantrekkelijker te maken om een gecombineerde verzekering aan te gaan die tegelijkertijd dekking biedt inzake burgerlijke aansprakelijkheid (BA), rechtsbijstand verleent en bovendien dekking verschaft tegen zogenaamde "burgerlijke aansprakelijkheid (BA) gebouw" (voor eigenaars of huurders).

Ten tweede stelt het wetsvoorstel in uitzicht dat die combinatie van verzekeringen verplicht moet worden aangegaan.

N-VA : Nieuw-Vlaamse Alliantie PS : Parti Socialiste MR : Mouvement Réformateur CD&V : Christen-Democratisch en Vlaams sp.a : socialistische partij anders Ecolo-Groen! : Ecologistes Confédérés pour l'organisation de luttes originales – Groen Open Vld : Open Vlaamse liberalen en democraten VB : Vlaams Belang cdH : centre démocrate Humaniste LDD : Lijst Dedecker PP : Parti Populaire	
<i>Abréviations dans la numérotation des publications:</i> DOC 53 0000/000: Document parlementaire de la 53ème législature, suivi du n° de base et du n° consécutif QRVA: Questions et Réponses écrites CRIV: Version Provisoire du Compte Rendu intégral (couverture verte) CRABV: Compte Rendu Analytique (couverture bleue) CRIV: Compte Rendu Intégral, avec, à gauche, le compte rendu intégral et, à droite, le compte rendu analytique traduit des interventions (avec les annexes) (PLEN: couverture blanche; COM: couverture saumon) PLEN: Séance plénière COM: Réunion de commission MOT: Motions déposées en conclusion d'interpellations (papier beige)	<i>Afkortingen bij de nummering van de publicaties:</i> DOC 53 0000/000: Parlementair document van de 53e zittingsperiode + basisnummer en volgnummer QRVA: Schriftelijke Vragen en Antwoorden CRIV: Voorlopige versie van het Integraal Verslag (groene kaft) CRABV: Beknopt Verslag (blauwe kaft) CRIV: Integraal Verslag, met links het definitieve integraal verslag en rechts het vertaald beknopt verslag van de toespraken (met de bijlagen) (PLEN: witte kaft; COM: zalmkleurige kaft) PLEN: Plenum COM: Commissievergadering MOT: Moties tot besluit van interpellaties (beigekleurig papier)
<i>Publications officielles éditées par la Chambre des représentants</i> Commandes: Place de la Nation 2 1008 Bruxelles Tél.: 02/ 549 81 60 Fax: 02/549 82 74 www.laChambre.be e-mail: publications@laChambre.be	<i>Officiële publicaties, uitgegeven door de Kamer van volksvertegenwoordigers</i> Bestellingen: Natieplein 2 1008 Brussel Tel.: 02/ 549 81 60 Fax: 02/549 82 74 www.deKamer.be e-mail: publicaties@deKamer.be

DÉVELOPPEMENTS

MESDAMES, MESSIEURS,

La présente proposition de loi reprend le texte de la proposition de loi DOC 52 2559/001.

Pour l'heure, l'assurance responsabilité civile (RC) vie privée n'est pas légalement obligatoire. Elle est toutefois hautement recommandée, d'autant que les primes à payer sont fort abordables. Elle reste régie par le droit contractuel, sous réserve que l'arrêté royal du 12 janvier 1984 détermine les conditions minimales de garantie. Son champ d'application s'étend à la responsabilité civile extra-contractuelle relative à la vie privée, à savoir celle résultant des articles 1382 à 1386*bis* du Code civil ou les dispositions analogues de droit étranger.

Pour rappel, sur la base de l'article 5 de l'arrêté royal du 12 janvier 1984¹, la garantie consentie au preneur d'assurance, son conjoint, toute personne vivant au foyer du preneur d'assurance, son personnel domestique, les aides-familiales qui agissent à son service et tous ceux qui, en dehors de toute activité professionnelle, sont chargés gratuitement ou non de la garde des enfants vivant auprès du preneur d'assurance et de celle des animaux appartenant au preneur d'assurance, peut être limitée à la somme de 12 394 676,24 euros² par fait dommageable pour les dommages résultant des lésions corporelles et à 619 733,81 euros³ pour ce qui concerne les dégâts matériels.

Par ailleurs, les acteurs du monde judiciaire dénoncent depuis de nombreuses années le problème du coût et de l'accès à la justice. La justice représente un coût fort important pour beaucoup de nos concitoyens dont les revenus sont moyens. Ceux-ci hésitent soit à engager une procédure afin de sauvegarder leurs droits, soit même à veiller à se défendre dans le cadre de procédures dont ils sont l'objet. Certes, pour les démunis, l'assistance et l'aide juridique permettent cet accès aux cours et tribunaux, mais les conditions pour obtenir celles-ci restent limitées aux classes les plus défavorisées. L'idée est de rendre la souscription au contrat d'assurance "accès à la justice" plus attrayante.

¹ Arrêté royal du 12 janvier 1984 déterminant les conditions minimales de garantie des contrats d'assurance couvrant la responsabilité civile extra-contractuelle relative à la vie privée.

² 500 000 000 de francs belges (montant en vigueur avant l'introduction de l'euro) divisé par 40,3399.

³ 25 000 000 de francs belges (montant en vigueur avant l'introduction de l'euro) divisé par 40,3399.

TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

Dit wetsvoorstel neemt de tekst over van wetsvoorstel DOC 52 2559/001.

Momenteel is het wettelijk niet verplicht een verzekering burgerlijke aansprakelijkheid (BA) privéleven aan te gaan. Zij is evenwel sterk aan te bevelen, temeer omdat de te betalen premies vlot betaalbaar zijn. Zij blijft geregeld krachtens het verbintenissenrecht, zij het onder voorbehoud van het koninklijk besluit van 12 januari 1984, dat de minimumgarantievoorwaarden bepaalt. De werkingssfeer ervan reikt tot de burgerlijke aansprakelijkheid buiten overeenkomst met betrekking tot het privéleven, te weten die welke voortvloeit uit de artikelen 1382 tot 1386*bis* van het Burgerlijk Wetboek of de soortgelijke bepalingen in het buitenlands recht.

Pro memorie: op grond van artikel 5 van het koninklijk besluit van 12 januari 1984¹, kan de garantie die wordt verleend aan de verzekeringnemer, aan iedereen die in de woning van de verzekeringnemer woont, aan zijn huispersoneel, aan de gezinswerkers die te zijnen dienste staan en aan iedereen die, buiten elke beroepswerkzaamheid, kosteloos of bezoldigd, belast is met de bewaking van de met de verzekeringnemer samenwonende kinderen en van de aan de verzekeringnemer toebehorende dieren, worden beperkt tot het bedrag 12 394 676,24 euro² per schadegeval voor de uit lichamelijke letsels voortvloeiende schade, en tot 619 733,81 euro³ voor de materiële schade.

Overigens klagen de actoren uit de gerechtelijke wereld al jarenlang dat het gerecht duur en hoogdrempelig is. Justitie kost heel wat geld voor veel van onze medeburgers met gemiddeld inkomen. Zij aarzelen ofwel om ter vrijwaring van hun rechten een rechtsgeding in te stellen, ofwel zelfs maar in hun verdediging te voorzien bij rechtsplegingen die hen aanbelangen. Voor minvermogenen bieden rechtshulp en juridische bijstand weliswaar toegang tot de hoven en rechtbanken, maar de voorwaarden om die te verkrijgen, gelden alleen voor de minstvermogenende bevolkingscategorieën. Het is de bedoeling het sluiten van een rechtsbijstandsverzekeringsovereenkomst aantrekkelijker te maken.

¹ Koninklijk besluit van 12 januari 1984 tot vaststelling van de minimumgarantievoorwaarden van de verzekeringsovereenkomsten tot dekking van de burgerrechtelijke aansprakelijkheid buiten overeenkomst met betrekking tot het privéleven.

² 500 000 000 Belgische frank (het vóór de invoering van de euro geldende bedrag) gedeeld door 40,3399.

³ 25 000 000 Belgische frank (het vóór de invoering van de euro geldende bedrag) gedeeld door 40,3399.

Cet accès se ferait toutefois de manière limitée, à savoir:

- en se basant sur la technique de calcul d'une intervention de l'État en ce qui concerne l'aide juridique, par référence à la liste des points pour les prestations effectuées par les avocats chargés de l'Aide Juridique de deuxième ligne (arrêté ministériel du 21 août 2006⁴);

- en prévoyant une franchise, afin de limiter des excès de recours à la procédure judiciaire.

Par ailleurs, dans le cadre de l'assurance "incendie et périls assimilés", diverses assurances sont prévues pour rembourser les dommages occasionnés aux biens appartenant à une personne autre que le preneur d'assurance.

L'on distingue traditionnellement deux types de responsabilité:

- les responsabilités contractuelles,
- les responsabilités extra-contractuelles.

En ce qui concerne les responsabilités contractuelles, elles ressortent d'un contrat passé entre différentes parties. On y trouve essentiellement la responsabilité locative (ou d'occupant). Celle-ci est régie par les articles 1732, 1733 et 1735 du Code civil prévoyant une présomption de responsabilité dans le chef du locataire (ou occupant) pour les dommages causés aux parties louées. Certains contrats d'assurance prévoient d'étendre cette responsabilité à d'autres locations de locaux, telles qu'une villégiature, un kot d'étudiant ou un garage privé. Quant aux montants assurables, l'on distingue traditionnellement le locataire total du locataire partiel.

En cas de location totale (ou sous-locataire unique), le locataire fera assurer la valeur réelle du bâtiment. En cas de location partielle, étant donné que l'évaluation de la valeur réelle d'un bien n'est pas toujours aisée, celle-ci faisant partie d'un bien plus important, les assureurs ont prévu une règle forfaitaire permettant d'approcher cette valeur, en faisant assurer 20 fois le loyer annuel augmenté des charges fixes.

Quant aux responsabilités extra-contractuelles, elles visent le recours de tiers en application des articles 1382 et suivants. Pour rappel, la responsabilité d'une

⁴ Arrêté ministériel du 21 août 2006 fixant la liste des points pour les prestations effectuées par les avocats chargés de l'aide juridique de deuxième ligne partiellement ou complètement gratuite.

Een dergelijke toegang tot het gerecht zou evenwel maar in beperkte mate gebeuren, met name:

- op grond van de techniek om een staatstegemoetkoming voor juridische bijstand te berekenen, met verwijzing naar de lijst met punten voor prestaties verricht door advocaten belast met juridische tweedelijnsbijstand (ministerieel besluit van 21 augustus 2006⁴);

- door in een franchise te voorzien, om te voorkomen dat buitensporig vaak naar rechtsgedingen wordt teruggegrepen.

Bij de verzekering tegen brand en aanverwante risico's is trouwens voorzien in diverse verzekeringen om de schade te vergoeden die wordt berokkend aan goederen welke toebehoren aan iemand anders dan de verzekeringnemer.

Traditioneel wordt een onderscheid gemaakt tussen twee soorten aansprakelijkheid:

- de contractuele aansprakelijkheid;
- de buitencontractuele aansprakelijkheid.

De contractuele aansprakelijkheid blijkt uit een tussen verschillende partijen aangegane overeenkomst. Daartoe behoort in essentie de aansprakelijkheid van een huurder (of bewoner). Deze wordt geregeld bij de artikelen 1732, 1733 en 1735 van het Burgerlijk Wetboek, welke voorzien in een vermoeden van aansprakelijkheid in hoofde van de huurder (of de bewoner) voor de aan de gehuurde delen berokkende schade. Sommige verzekeringsovereenkomsten voorzien in een verruiming van die aansprakelijkheid tot de huur van andere lokalen, zoals een vakantieverblijf, een studentenkamer of een privégarage. Wat de verzekerbare bedragen aangaat, wordt traditioneel een onderscheid gemaakt tussen volledige en gedeeltelijke huurders.

Bij volledige huur (of een situatie met één onderhuurder) zal de huurder de werkelijke waarde van het gebouw laten verzekeren. Bij gedeeltelijke huur valt de werkelijke waarde van een goed niet altijd gemakkelijk te bepalen omdat het deel uitmaakt van een omvangrijker goed; daarom hebben de verzekeraars voorzien in een forfaitaire regel waarmee die waarde bij benadering kan worden bepaald door het met de vaste kosten verhoogde, jaarlijkse huurbedrag te laten verzekeren.

De buitencontractuele aansprakelijkheid heeft betrekking op de inschakeling van derden, met toepassing van de artikelen 1382 B.W. en volgende. *Pro memorie*:

⁴ Ministerieel besluit van 21 augustus 2006 tot vaststelling van de lijst met punten voor prestaties verricht door advocaten belast met gedeeltelijk of volledig kosteloze juridische tweedelijnsbijstand.

personne peut être engagée pour son fait personnel (1382), pour sa négligence (1383), du fait d'autres personnes dont elle a à répondre ou du vice du bien dont elle a la garde (1384), de la ruine d'un bâtiment qui lui appartient (1386) ou encore des personnes qui ne disposent pas de toutes leurs facultés mentales (1386*bis*).

Quant à la "division RC-immeuble", où l'on retrouve les contrats d'assurance incendie, elle vise la responsabilité pour les dommages causés à des tiers sur la base des mêmes articles 1382 à 1386*bis* par le fait du bâtiment ainsi que de ses clôtures, du contenu à usage privé. Dans ces diverses hypothèses, une limite d'intervention fixée par les assureurs et reprise dans l'arrêté royal "risques simples" du 1er février 1988 est fixée pour les dommages corporels à 12 394 676,24 euros et pour les dommages matériels à 619 733,81 euros. Pour rappel encore, le contrat RC vie privée comporte également un volet RC immeuble ne concernant que le bâtiment que l'on occupe. Si un contrat RC vie privée et un contrat incendie ont été souscrits simultanément, il y a donc un double emploi partiel entre ces contrats.

L'idée est de rendre ces trois types d'assurance plus attrayants et obligatoires à moyen terme en les regroupant dans un même ensemble, ce qui aurait pour avantage de mutualiser la charge de ces contrats sur l'ensemble de nos concitoyens et de réduire, par la même occasion, les frais administratifs des compagnies d'assurances, et par conséquent les primes réclamées à leurs assurés. Pour rendre ces contrats plus attrayants, il est ainsi prévu une déductibilité fiscale des primes payées, laquelle est immédiatement applicable dès le présent exercice fiscal.

Il est également prévu de rendre la souscription de ce type de contrat obligatoire à terme, ce qui nécessitera la mise en place de moyens pour assurer le contrôle:

- du respect de l'obligation d'assurance;
- des mécanismes de solidarité en vue de constituer un Fonds qui couvrirait les victimes qui se trouveraient face à des débiteurs de cette obligation d'assurance en défaut de respecter celle-ci.

Il est donné au Roi le pouvoir de déterminer les conditions minimales auxquelles doivent répondre les contrats en question pour pouvoir bénéficier de cet

ieemand kan aansprakelijk worden gesteld wegens een daad van hemzelf (artikel 1382), wegens zijn nalatigheid of onvoorzichtigheid (artikel 1383), wegens de daad van personen voor wie hij moet instaan of wegens zaken die hij onder zijn bewaring heeft (artikel 1384), wegens de instorting van een gebouw waarvan hij eigenaar is (artikel 1386), dan wel wegens iemand die niet over al zijn geestesvermogens beschikt (artikel 1386*bis*).

Tot de tak van de BA-gebouw behoren de brandverzekeringsovereenkomsten; zij hebben betrekking op de aansprakelijkheid voor schade die aan derden wordt berokkend op grond van diezelfde artikelen 1382 tot 1386*bis*, dan wel door de afsluitingen of de voor privégebruik bestemde inboedel ervan. In die diverse gevallen is voor de verzekeraars een tegemoetkomingsbeperking vastgelegd, die is opgenomen in het koninklijk besluit van 1 februari 1988 betreffende de verzekering tegen brand en andere gevaren, wat de eenvoudige risico's betreft; die beperking ligt voor lichamelijke letsels vast op 12 394 676,24 euro en voor materiële schade op 619 733,81 euro. Voorts zij eraan herinnerd dat de BA-overeenkomst privéleven ook een onderdeel BA-gebouw omvat, dat alleen geldt voor het gebouw dat men bewoont. Indien een overeenkomst BA-privéleven en een brandverzekering tegelijkertijd worden aangegaan, overlappen beide contracten dus elkaar.

Het is de bedoeling die drie soorten verzekeringen aantrekkelijker en verplicht te maken door ze tot één enkel geheel samen te voegen, wat het voordeel zou bieden dat de kosten voor die overeenkomsten over al onze medeburgers worden gespreid en dat tegelijkertijd de administratiekosten van de verzekeringsmaatschappijen dalen, en dus ook de aan hun verzekerden aangerekende premies. Om die overeenkomsten aantrekkelijker te maken, is er derhalve in voorzien dat de betaalde premies fiscaal aftrekbaar worden en dat zulks onmiddellijk van kracht wordt vanaf dit aanslagjaar.

Ook wordt bepaald dat de sluiting van dat soort overeenkomst op termijn verplicht wordt, zodat het nodig zal zijn te voorzien in middelen om de controle te waarborgen van:

- de naleving van de verzekeringsplicht;
- de solidariteitsregeling met het oog op de samenstelling van een fonds dat de slachtoffers zal dekken die het hoofd moeten bieden aan schuldenaars met betrekking tot die verplichte verzekering, als die niet is aangegaan.

De Koning wordt gemachtigd de minimumvoorwaarden te bepalen waaraan de betrokken overeenkomsten moeten beantwoorden om op dat fiscaal voordeel recht

avantage fiscal. De telles conditions minimales sont déjà prévues dans d'autres domaines d'assurances et le Roi peut soit s'y référer soit les adapter et/ou les actualiser.

Ces règles sont les suivantes:

— concernant la RC vie privée, l'arrêté royal du 12 janvier 1984 précité;

— concernant l'incendie, l'arrêté royal du 1er février 1988 réglementant l'assurance contre l'incendie et d'autres périls, en ce qui concerne les risques simples;

— concernant la protection juridique, l'arrêté royal du 20 décembre 1999 contenant les modalités d'exécution relative à l'indemnisation accordée aux avocats dans le cadre de l'aide juridique de deuxième ligne et relatif au subsidie pour les frais liés à l'organisation des bureaux d'aide juridique; cet arrêté royal ne prévoit pas de couverture d'assurance mais pourrait servir de référence pour la déterminer.

Joseph GEORGE (cdH)

te hebben. In dergelijke minimumvoorwaarden is al voorzien op andere verzekeringsdomeinen en de Koning kan ernaar verwijzen of ze aanpassen en/of bijwerken.

Die regels zijn de volgende:

— met betrekking tot de burgerlijke aansprakelijkheid privéleven, het voornoemde koninklijk besluit van 12 januari 1984;

— met betrekking tot brand, het koninklijk besluit van 1 februari 1988 betreffende de verzekering tegen brand en andere gevaren, wat de eenvoudige risico's betreft;

— met betrekking tot de rechtsbescherming, het koninklijk besluit van 20 december 1999 houdende uitvoeringsbepalingen inzake de vergoeding die aan advocaten wordt toegekend in het kader van de juridische tweedelijnsbijstand en inzake de subsidie voor de kosten verbonden aan de organisatie van de bureaus voor juridische bijstand; dit koninklijk besluit voorziet niet in een verzekeringsdekking, maar zou kunnen dienen als referentie.

PROPOSITION DE LOI**Article 1er**

La présente loi règle une matière visée à l'article 78 de la Constitution.

Art. 2

Dans le titre II, chapitre II, section VI du Code des impôts sur les revenus 1992, la section F et l'article 117, abrogés par la loi du 28 décembre 1992, sont rétablis dans la rédaction suivante:

“F. Déduction pour paiement de primes d'assurance unique responsabilité civile (RC) vie privée, accès à la justice et RC immeuble (propriétaire ou locataire)

Art. 117. Les dépenses pour la souscription d'un contrat unique couvrant la RC vie privée, l'accès à la justice et la RC immeuble (propriétaire ou locataire) sont déduites aux conditions suivantes:

— le contrat en question doit couvrir à la fois la RC vie privée, l'accès à la justice et le risque responsabilité civile de la propriété et/ou de la location ou de l'occupation d'un bien immeuble;

— ce contrat global doit répondre aux conditions de couverture minimales déterminées par la Roi.

Le montant déductible s'élève par contribuable, et par période imposable, à la somme de 500 euros.”.

Art. 3

Pour le 1er janvier 2012, le Roi rend obligatoire, aux conditions qu'il détermine, pour les personnes majeures, la conclusion d'un contrat global reprenant:

— les diverses garanties de responsabilité civile vie privée, accès à la justice, pour les personnes qui ne sont ni propriétaires ni locataires;

WETSVOORSTEL**Artikel 1**

Deze wet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 78 van de Grondwet.

Art. 2

In titel II, hoofdstuk II, afdeling VI, van het Wetboek van de inkomstenbelastingen 1992, worden afdeling F en artikel 117, opgeheven bij de wet van 28 december 1992, hersteld in de volgende lezing:

“F. Aftrek voor de betaling van premies voor een enkele verzekering burgerlijke aansprakelijkheid privéleven, rechtsbijstand en burgerlijke aansprakelijkheid gebouw (eigenaar of huurder)

Art. 117. De uitgaven voor het sluiten van een enkele overeenkomst burgerlijke aansprakelijkheid privéleven, rechtsbijstand en burgerlijke aansprakelijkheid gebouw (eigenaar of huurder) zijn aftrekbaar onder de volgende voorwaarden:

— de betrokken overeenkomst moet tegelijkertijd de burgerlijke aansprakelijkheid privéleven, rechtsbijstand en het risico burgerlijke aansprakelijkheid eigendom en/of huur of bewoning van een onroerend goed dekken;

— die algemene overeenkomst moet beantwoorden aan de minimale door de Koning bepaalde dekkingsvoorwaarden.

Het aftrekbare bedrag bedraagt 500 euro, per belastingplichtige en per belastbare periode.”.

Art. 3

Tegen 1 januari 2012 maakt de Koning, onder de door hem bepaalde voorwaarden, voor de meerderjarigen de sluiting verplicht van een algemene overeenkomst met:

— voor wie geen eigenaar of huurder is, de verschillende waarborgen inzake burgerlijke aansprakelijkheid privéleven en rechtsbijstand;

— les diverses garanties de responsabilité civile vie privée, accès à la justice, RC immeuble tant propriétaire que locataire ou occupant pour les autres.

17 novembre 2010

Joseph GEORGE (cdH)

— voor de anderen, de verschillende waarborgen inzake burgerlijke aansprakelijkheid privéleven, rechtsbijstand en burgerlijke aansprakelijkheid gebouw als eigenaar of als huurder of bewoner.

17 november 2010